

Cuprins

Capitolul I. Societatea și dreptul penal	1
<i>Secțiunea 1. Societatea, ilicitul juridic și ilicitul penal</i>	1
<i>Secțiunea a 2-a. Raportul juridic penal</i>	5
§1. Aspecte generale privind raporturile juridice de drept penal	5
§2. Raportul juridic penal de conformare	8
§3. Raportul juridic penal de conflict	11
Capitolul al II-lea. Instituția răspunderii penale	20
<i>Secțiunea 1. Noțiunea de răspundere penală</i>	20
§1. Pro și contra răspunderii penale	20
§2. Despre asumare, imputare și risc. Liber arbitru și determinism în dreptul penal	25
§3. Răspundere și responsabilitate	30
§4. Tipicitate, antijuridicitate, imputabilitate și culpabilitate	41
4.1. Tipicitatea	41
4.2. Antijuridicitatea	43
4.3. Imputabilitatea	46
4.4. Culpabilitatea	51
§5. Cauzalitate și răspundere	53
<i>Secțiunea a 2-a. Definiția răspunderii penale</i>	67
<i>Secțiunea a 3-a. Temeiul răspunderii penale</i>	70
<i>Secțiunea a 4-a. Subiectele răspunderii penale</i>	72
§1. Persoana fizică, subiect pasiv al răspunderii penale	73
§2. Persoana juridică, subiect pasiv al răspunderii penale	77
<i>Secțiunea a 5-a. Instituția răspunderii penale din perspectivă istorico-evolutivă</i>	79
§1. Perioada preetatică	80
§2. Perioada etatică	84

Capitolul al III-lea. Principiile răspunderii penale	94
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale privind principiile răspunderii penale</i>	94
<i>Secțiunea a 2-a. Principiul legalității răspunderii penale</i>	95
<i>Secțiunea a 3-a. Principiul egalității de tratament penal</i>	99
<i>Secțiunea a 4-a. Principiul răspunderii penale subiective</i>	100
<i>Secțiunea a 5-a. Principiul personalității răspunderii penale</i>	104
<i>Secțiunea a 6-a. Principiul proporționalității răspunderii penale</i>	106
<i>Secțiunea a 7-a. Principiul unicității răspunderii penale</i>	108
<i>Secțiunea a 8-a. Principiul prescriptibilității răspunderii penale</i>	111
<i>Secțiunea a 9-a. Principiul umanismului răspunderii penale</i>	114
Capitolul al IV-lea. Răspunderea penală a persoanei fizice	116
<i>Secțiunea 1. Noțiunea răspunderii penale a persoanei fizice</i>	116
<i>Secțiunea a 2-a. Capacitatea juridică penală a persoanei fizice</i>	118
§1. Aspecte generale privind capacitatea penală a persoanei fizice	118
§2. Condițiile capacității penale a persoanei fizice	120
2.1. Vârsta	121
2.2. Responsabilitatea	132
2.3. Libertatea de voință	134
2.4. Libertatea de acțiune	135
<i>Secțiunea a 3-a. Condițiile răspunderii penale a persoanei fizice</i>	135
§1. Aspecte generale	135
§2. Condiții pozitive privind angajarea răspunderii penale a persoanei fizice	136
2.1. Săvârșirea faptei prevăzute de legea penală	136
2.2. Fapta săvârșită să constituie infracțiune	137
2.3. Participarea la săvârșirea infracțiunii în calitate de autor, instigator sau complice	138
2.4. Capacitatea juridică penală	138

§3. Condiții negative privind angajarea răspunderii penale a persoanei fizice _____	139
3.1. Neintervenirea vreuneia dintre cauzele care înlătură răspundere penală _____	139
3.2. Imunități penale și procedurale _____	140
3.2.1. Precizări introductive _____	140
3.2.2. Imunități decurgând din dreptul internațional _____	142
3.2.3. Imunități decurgând din dreptul intern _____	149
<i>Secțiunea a 4-a. Răspunderea penală subiectivă</i> _____	161
§1. „Dogma” răspunderii penale subiective _____	161
§2. Vinovăția ca formă a corelației dintre fapta ilicită și autor _____	164
§3. Formele vinovăției și procesele psihice asociate acestora _____	167
3.1. Considerații generale _____	167
3.2. Intenția _____	172
3.3. Culpă _____	179
3.4. Praeterintenția _____	186
3.5. Mobilul și scopul _____	189
3.6. Referințe de drept comparat privind vinovăția și formele acesteia _____	192
§4. Teorii privind vinovăția _____	194
4.1. Teoria psihologică a vinovăției _____	195
4.2. Teoria normativă a vinovăției _____	197
<i>Secțiunea a 5-a. Răspunderea penală obiectivă</i> _____	199
§1. Problema răspunderii penale fără vinovăție _____	199
1.1. Aspecte introductive _____	199
1.2. Dogma răspunderii penale bazate pe vinovăție și compatibilitatea sa cu răspunderea penală obiectivă. Fundamentele conceptului de <i>mens rea</i> _____	204
1.3. Pro și contra răspunderii penale obiective _____	208
1.4. Răspunderea penală obiectivă din perspectivă istorico-evolutivă _____	212
§2. Răspunderea penală obiectivă și compatibilitatea sa cu principiul prezumției de nevinovăție _____	217
2.1. Considerații generale privind prezumția de nevinovăție și celelalte prezumții legale raportate la răspunderea penală obiectivă _____	217
2.2. Răspunderea penală obiectivă și prezumția de nevinovăție: ipoteze funcționaliste _____	220

§3. Teorii privind instituția răspunderii penale obiective	226
§4. Formele răspunderii penale obiective	237
§5. Aspecte de drept comparat privind răspunderea penală obiectivă	247
5.1. Răspunderea penală obiectivă în dreptul penal german	249
5.2. Dreptul penal francez	267
5.3. Impactul normelor de procedură și al celor care reglementează probațiunea în Anglia, Franța și Germania	283
5.4. Răspunderea obiectivă în dreptul penal italian	289
5.5. Evaluarea diferențelor între legislația penală germană, franceză, italiană și anglo-saxonă în ceea ce privește categoria răspunderii penale obiective	305
§6. Răspunderea penală obiectivă și formele sale în dreptul penal român	313
§7. Se mai justifică în contextul legislativ penal actual o răspundere penală fără vinovăție?	318
<i>Secțiunea a 6-a. Răspunderea penală a participanților la infracțiune</i>	324
§1. Noțiunile de participație penală și participanți la infracțiune	324
1.1. Aspecte introductive	324
1.2. Participația penală	331
1.2.1. Privire istorică	331
1.2.2. Criterii de clasificare	341
1.2.3. Formele participației în Codul penal român	344
1.2.4. Condițiile participației penale	349
1.2.4.1. Aspecte generale	349
1.2.4.2. Condițiile participației penale în special	351
1.2.5. Participația la anumite categorii de infracțiuni	359
§2. Răspunderea penală a participanților	362
2.1. Aspecte introductive	362
2.2. Condițiile răspunderii penale a participanților	365
2.2.1. Enumerare	365
2.2.2. Participarea efectivă a unei persoane la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală	365

2.2.3. Comiterea faptei prevăzute de legea penală în cooperare cu alte persoane _____	368
2.2.4. Participantul să contribuie cu vinovăție la săvârșirea faptei prevăzute de legea penală ____	369
2.2.5. Coeziunea psihică sau legătura subiectivă a participanților – fundamentul răspunderii penale a participanților _____	372
2.2.6. Inexistența impedimentelor care obstaculează angajarea răspunderii penale ____	377
§3. Teorii privind angajarea răspunderii penale a participanților la infracțiune _____	387
3.1. Teoria monistă sau a unității infracționale, a complicității-delict unic _____	388
3.2. Teoria pluralistă, a autonomiei participației penale, a complicității-delict distinct _____	395
3.3. Teoria psihologică _____	397
3.4. Teoria accesorialității _____	398
3.5. Teoria răspunderii penale pentru fapta altuia ____	400
§4. Individualizarea răspunderii penale în cazul participației _____	401
4.1. Cazul participației penale comune _____	401
4.2. Cazul participației indeterminabile _____	403
4.3. Aspecte suplimentare privind individualizarea răspunderii penale în cazul participației _____	408
4.3.1. Problema circumstanțelor _____	408
4.3.2. Cazul instigării neurmărite de executare ____	408
4.3.3. Cazul participației penale improprie _____	409
§5. Probleme privind răspunderea penală a autorului mediat. Participația penală improprie _____	409
5.1. Teoria autorului mediat _____	409
5.2. Participația improprie – soluția legiuitorului român la teoria autorului mediat _____	413
§6. Aspecte de drept comparat privind participația penală și răspunderea penală a participanților la infracțiune _____	418
6.1. Participația penală în dreptul penal american ____	418
6.2. Participația penală în dreptul penal francez ____	422
6.3. Participația penală în dreptul penal italian ____	425
6.4. Participația penală în dreptul penal german ____	427
<i>Secțiunea a 7-a. Cauze care exclud, modifică sau sting răspunderea penală a persoanei fizice _____</i>	<i>428</i>
§1. Aspecte generale _____	428

§2. Cauze obiective. Cauzele justificative _____	437
2.1. Legitima apărare _____	437
2.2. Starea de necesitate _____	448
2.3. Consimțământul victimei _____	455
2.4. Exercițarea unui drept și îndeplinirea unei obligații _____	460
2.5. Eroarea în materia cauzelor justificative _____	478
§3. Cauze subiective. Cauzele de neimputabilitate _____	480
3.1. Iresponsabilitatea _____	480
3.2. Intoxicația _____	484
3.3. Minoritatea _____	492
3.4. <i>Actio libera in causa</i> _____	498
3.5. Eroarea _____	504
3.6. Constrângerea fizică _____	521
3.7. Constrângerea morală _____	526
3.8. Cazul fortuit _____	531
§4. Cauze care sting vocația la pedeapsă prin stingerea raportului juridic penal de conflict _____	536
4.1. Amnistia _____	538
4.2. Prescripția răspunderii penale _____	545
4.3. Lipsa plângerii prealabile sau retragerea plângerii prealabile _____	556
4.4. Împăcarea părților _____	565
4.5. Înlocuirea răspunderii penale _____	568
4.6. Amânarea aplicării pedepsei și renunțarea la pedeapsă _____	575
4.7. Renunțarea la exercițiul acțiunii și renunțarea la urmărirea penală _____	599
Capitolul al V-lea. Concluzii _____	610
Bibliografie _____	625
Index _____	645